

Państwo, które karze.

Czyli naciski i represje wobec polskich sędziów i prokuratorów.

Komiteta Obrony Sprawiedliwości KOS to porozumienie 12 organizacji zrzeszających sędziów i prokuratorów oraz organizacji pozarządowych i inicjatyw społecznych zaangażowanych w obronę praworządności w Polsce, które powstało, by wspólnie działać wtedy, gdy zagrożona jest niezawisłość sędziów i niezależność prawników.

KOS powołaliśmy 4 czerwca 2018 roku w Warszawie, w 29. rocznicę pierwszych częściowo wolnych wyborów w Polsce. 4 czerwca, począwszy od 1989 roku, stał się symbolem demokracji oraz zmian w kierunku praworządności i państwa prawa. Był początkiem prac nad nową Konstytucją RP, która została uchwalona 2 kwietnia 1997 roku. Rozpoczął zmiany zarówno w wymiarze sprawiedliwości, jak i w każdym innym obszarze życia.

Co było powodem powołania KOS?

W październiku 2015 roku, po wyborach parlamentarnych i zwycięstwie partii Prawo i Sprawiedliwość, wartości istotne dla demokracji i trójpodziału władzy, z którymi kojarzy się 4 czerwca, zaczęły być stopniowo podważane przez przedstawicieli koalicji partii rządzących i jej zwolenników. Krok po kroku nadzór nad kolejnymi instytucjami władzy sądowniczej przejmowała władza wykonawcza. Politycy zaczęli ingerować w sądownictwo, podważać wyroki sądowe i powagę urzędu sędziego przez zmianę ustaw i szerzenie publicznie nieuzasadnionej krytyki wobec sędziów. Działania te, kontynuowane do tej pory, poważnie zagrażają niezależności sądów i niezawisłości sędziów.

W 2018 roku weszły w życie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz o Sądzie Najwyższym, które pozwoliły na podejmowanie represyjnych działań wobec sędziów. Przyznały niemal nieograniczoną władzę w zakresie nadzoru nad systemem odpowiedzialności dyscyplinarnej sędziów Ministrowi Sprawiedliwości. Powyższe ustawy w szczególny sposób zagrażają niezależności sądów i niezawisłości sędziów, a co za tym idzie również niezależności adwokatów, radców prawnych, prokuratorów i przedstawicieli innych zawodów prawniczych.

To właśnie te zmiany oraz chęć wspólnego przeciwstawienia się zagrożeniu stały się impulsem do powołania Komitetu Obrony Sprawiedliwości KOS, który powstał by **wspólnie, a więc silniej i w sposób skoordynowany, wspierać sędziów i przedstawicieli zawodów prawniczych, padających ofiarą represji i nacisków ze strony polityków oraz aby wspólnie przeciwstawić się działaniom władzy.**

Celem Komitetu Obrony Sprawiedliwości KOS jest:

- monitorowanie i archiwizowanie przypadków wywierania politycznego nacisku na sędziów, prokuratorów, adwokatów, radców prawnych i przedstawicieli innych zawodów prawniczych (archiwum represji),
- zapewnianie tym osobom pomocy prawnej,
- informowanie o przypadkach wywierania nacisków na sędziów, prokuratorów, adwokatów, radców prawnych i przedstawicieli innych zawodów prawniczych.

Archiwum Represji

Komitet Obrony Sprawiedliwości KOS stworzył także narzędzie do monitorowania i archiwizowania przypadków wywierania nacisku na przedstawicieli zawodów prawniczych. Na stronie internetowej <http://komitetobronysprawiedliwosci.pl/archiwum-represji/> przedstawiamy sylwetki szykanowanych prawników oraz różne formy presji ze strony aktualnej władzy, których prawnicy stali się ofiarami. Narzędzie jest na bieżąco aktualizowane i uzupełniane o nowe informacje.

KOS i wymiar sprawiedliwości w liczbach

- KOS tworzy **12 organizacji**:
 - Stowarzyszenie im. Prof. Zbigniewa Hołdy
 - Stowarzyszenie Sędziów Polskich IUSTITIA – Polish Judges Association IUSTITIA
 - Stowarzyszenie Sędziów „THEMIS”
 - Stowarzyszenie Prokuratorów „Lex Super Omnia”
 - Inicjatywa Obywatelska Wolne Sądy
 - Helsińska Fundacja Praw Człowieka
 - Instytut Prawa i Społeczeństwa INPRIS
 - Archiwum Osiatyńskiego
 - Stowarzyszenie Amnesty International
 - Fundacja Forum Obywatelskiego Rozwoju - FOR
 - Ogólnopolskie Stowarzyszenie Sędziów Sądów Administracyjnych
 - Forum Współpracy Sędziów

Prawnicy z ramienia KOS prowadzą łącznie **28 spraw** w obronie sędziów oraz biorą udział w postępowaniach przed Trybunałem Sprawiedliwości Unii Europejskiej (TSUE), w tym:

- reprezentujemy **9 sędziów** NSA oraz SN przeniesionych w stan spoczynku,
- reprezentujemy **41 sędziów** w postępowaniach o ochronę dóbr osobistych,
- bierzemy udział w **2 postępowaniach** przed TSUE, w sprawie **4 pytań prejudycjalnych** wniesionych przez polskie sądy,
- reprezentujemy **7 sędziów** w postępowaniach wyjaśniających przed Rzecznikiem Dyscyplinarnym Sędziów Sądów Powszechnych,
- reprezentujemy **1 sędziego** w sprawie dotyczącej przeniesienia go wbrew jego woli do innego wydziału sądu,
- reprezentujemy **1 sędziego**, będącego kandydatem na sędziego Sądu Najwyższego, w sprawie dotyczącej kontroli legalności konkursu na stanowiska sędziowskie w Sądzie Najwyższym.

- KOS wydał dotychczas:
 - 14 Opinii
 - 2 Komunikaty
 - List do Rzecznika Dyscyplinarnego Sędziów Sądów Powszechnych
 - List do Europejskiej Sieci Rad Sądownictwa (ENCJ)
 - Opinię prawną do sądu hiszpańskiego
 - Opinię prawną do Komisji Europejskiej
 - Opinię prawną dotyczącą skutków prawnych braku kontrasygnaty obwieszczenia Prezydenta RP o wolnych stanowiskach sędziowskich w Sądzie Najwyższym
- KOS zorganizował dotychczas 3 konferencje prasowe.
- W ramach KOS odbyło się dotychczas 25 spotkań z partnerami porozumienia.
- 47 organizacji pozarządowych, w tym organizacje wchodzące w skład Komitetu Obrony Sprawiedliwości KOS, w grudniu 2017 roku wystosowało apel do Prezydenta o zawetowanie ustaw o Sądzie Najwyższym i Krajowej Radzie Sądownictwa. 20 grudnia 2017 roku Prezydent RP A. Duda podpisał obie ustawy. Tego samego dnia wobec Polski został uruchomiony art. 7 Traktatu o Unii Europejskiej.

Warto również wskazać, że:

- 90,9% sędziów spośród 3308 głosujących uważa, że aktualnie funkcjonująca Krajowa Rada Sądownictwa nie wykonuje należycie swoich konstytucyjnych zadań,
(Referendum opinii sędziów; głosujących sędziów: 3308, według stanu na dzień 27.12.2018 r.; <https://oko.press/blisko-3-tysiace-polskich-sedziow-chce-dymisji-krs/>)
- 28 okręgów sądowych (spośród 45), wydając uchwały, wstrzymało się od oceny kandydatów na stanowiska sędziowskie,
(Źródło: Iustitia, stan na 13.01.2019; <https://www.iustitia.pl/nowa-krs-nowy-sn/2800-okregi-sadowe-gdzie-zgromadzenia-wstrzymaly-sie-od-udzialu-w-procesie-nominacyjnym-na-stanowiska-sedziowskie-stan-na-13-01-2019>)

¹ Wszystkie dotychczasowe opinie, komunikaty i inne dokumenty wydane przez KOS dostępne są na stronie internetowej: <http://komitetobronysprawiedliwosci.pl/category/glos-kosu/>

- **73 dni** trwało, zanim większość rządząca dostosowała polskie prawo do postanowienia TSUE nakazującego natychmiast zawiesić stosowanie ustawy o Sądzie Najwyższym,

(Źródło: Liczba dnia FOR, <https://www.facebook.com/FundacjaFOR/photos/a.415421426024/10156204649991025/?type=3&theater>)

- **21 dni** trwało, zanim Prezydent podpisał nowelizację ustawy o Sądzie Najwyższym, dostosowującą polskie prawo do postanowienia TSUE. Wykorzystał tym samym maksymalną, zgodnie z obowiązującym prawem, liczbę dni na dokonanie tej czynności. Ustawę opublikowano w Dzienniku Ustaw **po 14 dniach**.

JAK ZMIENIŁO SIĘ PRAWO

1. Nowy model postępowania dyscyplinarnego wobec sędziów został wprowadzony nowelizacją ustawy Prawo o ustroju sądów powszechnych (w ustawie z dnia 8 grudnia 2017 roku o Sądzie Najwyższym), która weszła w życie 3 kwietnia 2018 roku. **Zgodnie z nowym prawem system odpowiedzialności dyscyplinarnej sędziów został poddany całkowitej i niemal nieograniczonej kontroli Ministra Sprawiedliwości, będącego jednocześnie Prokuratorem Generalnym.** Obecnie to MS powierza obowiązki sędziego sądu dyscyplinarnego oraz powołuje i odwołuje Rzecznika Dyscyplinarnego Sędziów Sądów Powszechnych i jego dwóch zastępców, może wnioskować o wszczęcie postępowania przeciwko wybranemu sędziemu oraz zgłaszać sprzeciw, gdy postępowanie zostanie umorzone. Może też wyznaczyć do prowadzenia sprawy dyscyplinarnej przeciwko sędziemu specjalnego rzecznika dyscyplinarnego, którym w niektórych sytuacjach może być prokurator.
2. Dotychczasowy model postępowania dyscyplinarnego był niezależny od władzy politycznej. Rzeczników dyscyplinarnych, czyli sędziów, którzy w postępowaniu dyscyplinarnym pełnią funkcję oskarżycieli, powoływała Krajowa Rada Sądownictwa (KRS), w której większość członków stanowili sędziowie wybrani przez sędziów, czyli niepowołani przez polityków. Zgodnie z nowym prawem Rzeczników Dyscyplinarnych powołuje Minister Sprawiedliwości.
3. Nowo utworzona w Sądzie Najwyższym Izba Dyscyplinarna pełni funkcję sądu dyscyplinarnego pierwszej i drugiej instancji dla sędziów Sądu Najwyższego i sądu dyscyplinarnego drugiej instancji dla sędziów sądów powszechnych (rejonowych, okręgowych i apelacyjnych). Rozpoznaje też sprawy z zakresu prawa pracy i ubezpieczeń społecznych dotyczące sędziów Sądu Najwyższego. Izba Dyscyplinarna jest w dużym stopniu autonomiczna. Ma swój własny budżet, osobną kancelarię Prezesa Izby Dyscyplinarnej, nie podlega bezpośrednio Pierwszemu Prezesowi Sądu Najwyższego.
4. Celem zmian było podporządkowanie systemu karania dyscyplinarnego sędziów władzy wykonawczej, a co za tym idzie uzyskanie możliwości wpływania na sędziów i ich decyzje oraz uzyskanie narzędzi do ścigania i usuwania z zawodu niewygodnych sędziów.
5. Taki model postępowania dyscyplinarnego zagraża niezawisłości sędziów i niezależności sądów.

Postępowania dyscyplinarne wobec sędziów - schemat

1. Rzecznicy dyscyplinarni – czyli oskarżyciele, którzy pełnią rolę prokuratorów Ministra Sprawiedliwości – powołani przez MS² wszczynają i prowadzą postępowanie dyscyplinarne.
2. Sądy dyscyplinarne orzekają w sprawach dyscyplinarnych w pierwszej instancji. Są to odrębne sądy przy sądach apelacyjnych. Na czele sądów dyscyplinarnych przy sądach apelacyjnych stoją Prezesi Sądów Dyscyplinarnych.
3. Do orzekania w sprawach dyscyplinarnych w drugiej instancji właściwa jest Izba Dyscyplinarna Sądu Najwyższego. Izba Dyscyplinarna SN jest sądem dyscyplinarnym dla sędziów SN.
4. Minister Sprawiedliwości powołał zespół doradczy do spraw etyki i postępowań dyscyplinarnych sędziów. Zespół zajmie się analizą funkcjonowania zreformowanego systemu odpowiedzialności dyscyplinarnej sędziów. Ma pomóc w wypracowywaniu katalogu dobrych praktyk dla sędziów.

tak było	tak jest
Niezależne od polityków sądownictwo dyscyplinarne.	Sądownictwo dyscyplinarne pod kontrolą Ministra Sprawiedliwości – Prokuratora Generalnego.
Rzecznik Dyscyplinarny i jego zastępcy wybierani przez KRS spośród kandydatów zgłoszonych przez zgromadzenia ogólne sędziów sądów apelacyjnych.	Rzecznik dyscyplinarny i jego zastępcy powoływani przez MS na czteroletnie kadencje. Zastępcy rzecznika dyscyplinarnego, działający przy sądach apelacyjnych i sądach okręgowych, powoływani są przez Rzecznika Dyscyplinarnego Sędziów Sądów Powszechnych (również bez ich zgody).

² Rzecznicy Dyscyplinarni Sędziów Sądów Powszechnych – 5 sędziów, w tym 2 wojskowych (Rzecznik Dyscyplinarny Piotr Schab oraz jego dwaj zastępcy – Michał Lasota i Przemysław Radzik, Rzecznik Dyscyplinarny Sędziów Sądów Wojskowych mjr Andrzej Wilczewski oraz jego zastępca mjr Krzysztof Baranowski), Rzecznik Dyscyplinarny Sądu Najwyższego, Zastępcy Rzecznika Dyscyplinarnego przy Sądach Apelacyjnych – 11, Zastępcy Rzecznika Dyscyplinarnego przy Sądach Okręgowych – 45

Rolę sądów dyscyplinarnych w pierwszej instancji pełniły sądy apelacyjne, a w drugiej instancji Sąd Najwyższy.	Nowe sądy dyscyplinarne: w pierwszej instancji – sądy dyscyplinarne przy sądach apelacyjnych w składzie 3 sędziów lub Sąd Najwyższy w składzie 2 sędziów Izby Dyscyplinarnej i 1 ławnika SN; w drugiej instancji – Sąd Najwyższy w składzie 2 sędziów Izby Dyscyplinarnej i 1 ławnika Sądu Najwyższego. Obowiązki sędziom orzekającym w sądach dyscyplinarnych powierzył MS.
Do orzekania w danej sprawie dyscyplinarnej sędziowie byli wybierani losowo spośród wszystkich sędziów sądu apelacyjnego (pierwsza instancja) lub Sądu Najwyższego (pierwsza lub druga instancja).	Obowiązki sędziego sądu dyscyplinarnego przy sądzie apelacyjnym powierza Minister Sprawiedliwości po zasięgnięciu opinii Krajowej Rady Sądownictwa.
Sądem dyscyplinarnym dla sędziów SN był SN.	Sądem dyscyplinarnym dla sędziów SN jest Izba Dyscyplinarna Sądu Najwyższego.

Ile może Minister Sprawiedliwości w postępowaniu dyscyplinarnym?

- powołuje sędziego sądu dyscyplinarnego przy sądzie apelacyjnym; minister zasięga w tym zakresie opinii Krajowej Rady Sądownictwa, która jednak nie jest wiążąca;
- określa liczbę sędziów w sądach dyscyplinarnych przy sądach apelacyjnych;
- powołuje i odwołuje Rzecznika Dyscyplinarnego Sądów Powszechnych i jego dwóch zastępców;
- może zainicjować postępowanie dyscyplinarne oraz postępowanie wyjaśniające wobec sędziego;
- może odwołać się od postanowienia rzecznika dyscyplinarnego, w którym rzecznik umorzył postępowanie, o którego wszczęcie wnioskował minister;
- może sprzeciwić się umorzeniu każdego postępowania dyscyplinarnego wobec sędziego; skutkiem sprzeciwu jest obligatoryjne wszczęcie postępowania dyscyplinarnego i uwzględnienie wskazówek ministra odnośnie do toku tego postępowania;
- może powołać Rzecznika Dyscyplinarnego Ministra Sprawiedliwości, którym może być też prokurator, do prowadzenia dowolnej sprawy sędziego.

SĘDZIOWIE POD PRESJĄ

Po wyborach parlamentarnych w Polsce, w październiku 2015 roku, wraz ze stopniową destrukcją państwa prawa, zmieniał się stosunek do zawodu sędziego. Zachowania niektórych polityków, dziennikarzy, a także osób ze środowiska prawników, w tym samych sędziów, godzą w powagę urzędu sędziego, często podważając również sędziowską niezawisłość i bezstronność. Zjawisko nasiliło się od czasu, gdy w Sejmie przeforsowane zostały ustawy, które w znacznym stopniu zmieniły kształt wymiaru sprawiedliwości, uzależniły sądownictwo i prokuraturę od polityków, naruszając tym samym zasadę trójpodziału władzy w Polsce. Zmieniło się prawo. Od momentu wejścia w życie nowelizacji ustawy Prawo o ustroju sądów powszechnych, co nastąpiło 3 kwietnia 2018 roku, zaczął funkcjonować **nowy system odpowiedzialności dyscyplinarnej sędziów. W konsekwencji sędziowie stali się ofiarami nacisków ze strony polityków.**

- Szykany dotyczą zwłaszcza tych sędziów, którzy przejawiają aktywność społeczną i publiczną, a także tych, którzy krytycznie odnoszą się do wprowadzanych przez obecną koalicję rządzącą (PiS, Solidarna Polska, Polska Razem) zmian w wymiarze sprawiedliwości.
- Wobec sędziów toczą się zarówno postępowania dyscyplinarne, jak i postępowania wyjaśniające „w sprawie” (np. w sprawie udziału sędziego w organizowanej w celach edukacyjnych symulacji rozprawy sądowej, w sprawie wypowiedzi medialnych sędziego czy w sprawie pytań prejudycjalnych do TSUE zadanych przez sędziów). W przypadku tych ostatnich sędziowie są wzywani do składania wyjaśnień i przesłuchiwani w charakterze świadków pod groźbą odpowiedzialności karnej. Tymczasem ustawa Prawo o ustroju sądów powszechnych nie przewiduje możliwości podjęcia na etapie postępowania wyjaśniającego czynności w postaci przesłuchania sędziów jako świadków pod groźbą odpowiedzialności karnej. To oznacza łamanie procedur i obowiązującego prawa przez sędziów, którzy są rzecznikami dyscyplinarnymi.
- Szykany wobec sędziów przejawiają się też w formie nacisków pośrednich, które wpływają na komfort ich pracy, orzekania, ale też funkcjonowania w społeczeństwie.

Naciski dotyczące sfery orzeczniczej sędziego:

- **Pozbawienie sędziów możliwości awansu**

Krajowa Rada Sądownictwa (KRS) podczas posiedzenia 12 lipca 2018 roku negatywnie zaopiniowała kandydaturę sędzi Sądu Rejonowego dla Warszawy-Woli **Marty Kożuchowskiej-Warywody** na stanowisko sędziego wojewódzkiego sądu administracyjnego. Sędzia Marta Kożuchowska-Warywoda znalazła się na przygotowanej przez polityków Prawa i Sprawiedliwości „czarnej liście proskrypcyjnej sędziów” z powodu swojej działalności na rzecz praworządności oraz swojej aktywności w stowarzyszeniu sędziowskim. W sprawie wypowiedział się Komitet Obrony Sprawiedliwości (KOS), który działanie KRS uznał za „naruszenie konstytucyjnej zasady niezależności sądownictwa związanej także z zasadą trójpodziału władzy”(Opinia KOS 1/2018)³.

3 <http://komitetobronysprawiedliwosci.pl/stanowiska-komitetu-obrony-sprawiedliwosci-kos-w-sprawie-negatywnej-opinii-krajowej-rady-sadownictwa-wobec-sedzi-marty-kozuchowskiej-warywody/>

- **Podważanie kompetencji sędziów, które przysługują im z mocy prawa**

2 sierpnia 2018 roku siedmiu sędziów Sądu Najwyższego zadało pytanie prejudycjalne do Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej (TSUE). Pytanie dotyczyło zgodności z prawem Unii Europejskiej usunięcia ustawą sędziów z urzędu i przeniesienia ich w stan spoczynku przez obniżenie wieku emerytalnego. Sąd Najwyższy zawiesił też stosowanie tych przepisów do czasu uzyskania odpowiedzi wydanej przez TSUE. W związku ze skorzystaniem z tego uprawnienia, wynikającego bezpośrednio z Traktatu o Funkcjonowaniu UE, zastępca Prokuratora Generalnego, wydając publiczne oświadczenie, zarzucił sędziom Sądu Najwyższego rażące nadużycie ich uprawnień⁴.

Z konsekwencjami zadania pytania prejudycjalnego spotkali się również sędzia Sądu Okręgowego w Łodzi **Ewa Maciejewska** i sędzia Sądu Okręgowego w Warszawie **Igor Tuleya**, którzy zapytali TSUE o zgodność wprowadzonych w kwietniu 2018 roku przepisów o odpowiedzialności dyscyplinarnej sędziów z prawem Unii Europejskiej. W reakcji na działanie sędziów, zastępca Rzecznika Dyscyplinarnego Przemysław Radzik wezwał ich do złożenia oświadczeń dotyczących możliwego „ekscesu orzeczniczego”, polegającego na spowodowaniu zwrócenia się z pytaniem prejudycjalnym wbrew warunkom z art. 267 Traktatu o Funkcjonowaniu Unii Europejskiej w trybie przepisów o postępowaniu dyscyplinarnym. KOS w odpowiedzi na działanie rzecznika dyscyplinarnego wydał Opinię (Opinia KOS 12/2018)⁵.

Do TSUE z dwoma pytaniami prejudycjalnymi zwrócili się również sędziowie Naczelnego Sądu Administracyjnego. Wątpliwości dotyczą w tym przypadku naruszenia zasad podziału i równowagi władz przez sposób wyboru członków Krajowej Rady Sądownictwa, a także zasad państwa prawnego oraz prawa do skutecznego środka prawnego i skutecznej ochrony sądowej przez nadanie uchwałom Krajowej Rady Sądownictwa o powołaniu kandydatów na sędziów Sądu Najwyższego przymiotu niezaskarżalności. Komitet Obrony Sprawiedliwości KOS wydał w tej sprawie apel do organów władzy publicznej o powstrzymanie się od działań w zakresie pytań prejudycjalnych do czasu ich rozstrzygnięcia przez TSUE (Opinia KOS 10/2018)⁶. Zobacz też: Opinia KOS 7/2018⁷.

Rzecznik Dyscyplinarny Michał Lasota wezwał też Sędziego Sądu Okręgowego w Gorzowie Wlkp. **Kamila Jarockiego** do złożenia pisemnego oświadczenia w związku ze zwróceniem się przez Sąd Okręgowy w Gorzowie Wlkp. w trybie art. 267 TFUE z pytaniem prejudycjalnym do Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej. Wcześniej zwrócił się do Prezesa Sądu Okręgowego w Gorzowie Wlkp. Jarosława Dudzicza (członka organu pełniącego funkcję KRS oraz Zespołu ds. czynności Ministra Sprawiedliwości podejmowanych w postępowaniu dyscyplinarnym sę-

4 <https://pk.gov.pl/aktualnosci/aktualnosci-prokuratury-krajowej/oswiadczenie-zastepcy-prokuratora-generalnego-dotyczace-postanowienia-sadu-najwyzszego-z-dnia-2-sierpnia-2018-roku/>

5 <http://komitetobronysprawiedliwosci.pl/opinia-komitetu-obrony-sprawiedliwosci-kos-ws-dzialan-zastepcow-rzecznika-dyscyplinarnego-sedziow-sadow-powszechnych-skierowanych-przeciwko-sedziom-ewie-maciejewskiej-i-igorowi-tulei/>

6 http://komitetobronysprawiedliwosci.pl/opiniakos_10_2018/

7 <http://komitetobronysprawiedliwosci.pl/opinia-komitetu-obrony-sprawiedliwosci-kos-ws-przekazania-prezydentowi-rp-uchwal-nowej-krajowej-rady-sadownictwa-z-rekomendacjami-kandydatow-do-sadu-najwyzszego/>

dziów i asesorów sądowych) o nadesłanie uwierzytelnionego odpisu postanowienia wydanego przez Sąd Okręgowy w Gorzowie Wlkp⁸.

- **Ingerencja i podważanie orzecznictwa**

Ofiarą nacisków polegających na wszczęciu postępowania dyscyplinarnego za wydany wyrok jest sędzia Sądu Rejonowego w Suwałkach **Dominik Czeszkiewicz**, który orzekał w sprawie działaczy KOD oskarżonych o zakłócanie uroczystości otwarcia wystawy, w której uczestniczyli m.in. Mariusz Błaszczak oraz Anna Maria Anders. Sędzia Czeszkiewicz uniewinnił działaczy KOD-u, następnie Zastępcę Rzecznika Dyscyplinarnego przy Sądzie Okręgowym w Suwałkach – SSO Maciej Romotowski postawił sędziemu dwa zarzuty. Pierwszy dotyczył opieszałości w wyznaczeniu daty przesłuchania małoletniego świadka, a drugi niepodnoszenia przez niego kwalifikacji zawodowych.

Ostatecznie rzecznik dyscyplinarny umorzył postępowanie wobec sędziego.

Rzecznik dyscyplinarny zakwestionował wyrok sędziego Sądu Okręgowego w Poznaniu **Sławomira Jęksy**, który orzekał w sprawie Joanny Jaśkowiak, żony prezydenta Poznania. Joanna Jaśkowiak podczas demonstracji w obronie Konstytucji użyła wulgaryzmów. Sędzia Jęksa wydał wyrok uniewinniający a w uzasadnieniu skrytykował łamanie przez władzę praworządności w Polsce. Uznał, że w tej sytuacji czyn Joanny Jaśkowiak nie był szkodliwy społecznie, a jej słowa „być może były potrzebne”. Skutkiem tak sformułowanego uzasadnienia było wszczęcie postępowania wyjaśniającego przez rzecznika dyscyplinarnego. Rzecznik dyscyplinarny Przemysław Radzik uznał, że uzasadnienie takie „przynosi ujmę godności sędziego i podważa zaufanie do jego niezawisłości i bezstronności politycznych ocen”. Postępowanie nie zostało jeszcze zakończone.

Ponadto upomnienie za brak prawidłowego nadzoru nad sędzią Czeszkiewiczem otrzymał przewodniczący wydziału karnego sądu, w którym orzeka sędzia Czeszkiewicz – Piotr Taraszkiewicz.

- **Pozbawienie możliwości orzekania – sędziowie SN i NSA**

Większość parlamentarna na mocy ustawy o Sądzie Najwyższym ograniczyła możliwość orzekania sędziów Sądu Najwyższego i sędziów Naczelnego Sądu Administracyjnego. Politycy ustawą obniżyli wiek emerytalny, po którego przekroczeniu sędziowie mają przejść w stan spoczynku.

Tym sposobem PiS próbował skrócić kadencję Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego, określoną bezpośrednio w Konstytucji. Komitet Obrony Sprawiedliwości KOS wydał opinię w sprawie Pierwszej Prezes Sądu Najwyższego Małgorzaty Gersdorf, oceniając ustawę wprowadzającą tę regulację za sprzeczną z Konstytucją (Opinia KOS 2/2018)⁹.

Sędziowie Sądu Najwyższego, którzy nie zgodzili się z przeniesieniem ich w stan spoczynku, złożyli odwołania do Sądu Najwyższego od negatywnych opinii, jakie wydała wobec nich

⁸ <https://www.iustitia.pl/postepowania-dyscyplinarne/2767-zastepca-lasota-szuka-ekscesu-w-gorzowie-wlcp>

⁹ <http://komitetobronysprawiedliwosci.pl/sytuacja-pierwszej-prezes-sadu-najwyzszego/>

Krajowa Rada Sądownictwa (KRS). Uprawnienie do wniesienia odwołania wynika z ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa. W odpowiedzi na to, w dniu 27 lipca 2018 roku sędzia Maciej Mitera, rzecznik prasowy nowej KRS, przekazał Polskiej Agencji Prasowej, że Przewodniczący nowej KRS, sędzia Leszek Mazur, nie prześle wspomnianych odwołań do Sądu Najwyższego i nie nada im biegu. Komitet Obrony Sprawiedliwości KOS również w tej sprawie wydał opinię, w której stwierdził, że „odmowa nadania biegu pismom złożonym przez sędziów SN uniemożliwia sądową kontrolę uchwał nowej KRS, i w rzeczywistości odbiera tym osobom prawo do sądu – wynikające z przepisów Konstytucji RP, Europejskiej Konwencji Praw Człowieka i Karty Praw Podstawowych UE” (Opinia KOS 3/2018)¹⁰.

W sprawie przejścia sędziów SN i NSA w stan spoczynku głos zabrał Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej. Wiceprezes TSUE wydał postanowienie, w którym zobowiązał Polskę do natychmiastowego i trwającego do czasu wydania ostatecznego orzeczenia w sporze z Komisją Europejską zawieszenia stosowania przepisów ustawy o SN dotyczących skrócenia wieku przejścia w stan spoczynku i wyrażania przez prezydenta zgody na dalsze orzekanie (Komunikat FOR 34/2018)¹¹.

- **Wszczynanie postępowań karnych**

Sędzia Sądu Rejonowego Kraków Śródmieście **Agnieszka Pilarczyk** prowadziła sprawę, dotyczącą przyczynienia się przez lekarzy do śmierci ojca Ministra Sprawiedliwości Zbigniewa Ziobry. W trakcie trwającego w tej sprawie postępowania przed sądem, prokuratura wszczęła postępowanie w sprawie niedopełnienia przez sędzię Pilarczyk obowiązków służbowych polegających na zaakceptowaniu zawyżonego kosztorysu opinii biegłych. Nie bez znaczenia jest, że Minister Sprawiedliwości Z. Ziobro pełni jednocześnie funkcję Prokuratora Generalnego, to znaczy jest zwierzchnikiem prokuratorów. Zdarzenia te nie wpłynęły na wyrok wydany przez sędzię Pilarczyk, która uniewinniła lekarzy. Rodzina Ministra Z. Ziobry odwołała się od tego wyroku. Postępowanie w sprawie sędzi nadal trwa.

- **Nadmierne obciążenie sędziów sprawami**

W sądach funkcjonuje system losowego przydzielania spraw sędziom, który jak deklarowano, miał na celu podniesienie efektywności pracy sądów. Ministerstwo Sprawiedliwości nie chce jednak ujawnić algorytmu, według którego sprawy są przydzielane poszczególnym sędziom. W praktyce okazuje się, że losowania w ramach systemu prowadzą do dużych dysproporcji w liczbie przydzielonych spraw, a ponadto stosowana jest praktyka uznaniowego wyłączenia sędziego z losowania i nadmiernego obciążania pracą niektórych sędziów poza systemem losowania, chociażby poprzez sposób zorganizowania zastępstw.

Prezes Sądu Okręgowego w Krakowie obciążyła sędziego Sądu Okręgowego w Krakowie **Waldemara Żurka** wieloma tomami akt spraw, w których od długiego czasu sąd nie podejmował żadnych czynności. W przypadku stwierdzenia przewlekłości postępowania przez sąd odpowiedzialność spadnie na sędziego Żurka i wydział, w którym orzeka. Ponadto, po przeniesieniu sędziego do innego wydziału wbrew jego woli, nie otrzymał on asystenta, ani

¹⁰ <http://komitetobronysprawiedliwosci.pl/odmowa-przekazania-przez-przewodniczacego-nowej-krajowej-rady-sadownictwa-odwoalan-zlozonych-przez-sedziow-sadu-najwyzszego/>

¹¹ <https://for.org.pl/pl/a/6450,komunikat-34/2018-nowelizacja-ustawy-o-sadzie-najwyzszym-nie-przywraca-praworzadnosci>

protokolanta. Przy takim obciążeniu pracą i tempie, w którym musi realizować swoje obowiązki pewnym jest, że w końcu popełni błąd. Za to również poniesie konsekwencje.

- **Próba podważania efektów pracy sędziego i szukanie tzw. „haka”**

Powszechną praktyką rzeczników dyscyplinarnych jest sprawdzanie wybranych sędziów pod kątem efektywności ich pracy. W tym celu rzecznicy dyscyplinarni weryfikują ostatnie lata pracy określonego sędziego, przeglądają akta prowadzonych przez niego spraw bez sprecyzowanego wcześniej jakiegokolwiek zarzutu wobec niego.

W wyniku takich działań, Zastępca Rzecznika Dyscyplinarnego Sędziów Sądów Powszechnych P. Radzik wydał ostatnio postanowienie o wszczęciu postępowania oraz przedstawieniu sędzi Sądu Rejonowego Poznań Nowe Miasto i Wilda **Monice Frąckowiak** oraz sędzi Sądu Rejonowego w Gorzowie Wielkopolskim **Olimpii Barańskiej-Małuszek**. Sędzi Frąckowiak zarzucił popełnienie łącznie 172 deliktów dyscyplinarnych, a sędzi Barańskiej-Małuszek zarzucił popełnienie 10 przewinień dyscyplinarnych. W obu przypadkach rzecznik dyscyplinarny Przemysław Radzik zażądał udostępnienia wyników efektywności orzeczniczej. W stosunku do sędzi Barańskiej-Małuszek prezes sądu miał udostępnić wyniki jej pracy z ostatnich trzech i pół roku, ze szczególnym uwzględnieniem spraw z przewlekłością postępowań. Wobec sędzi Frąckowiak, rzecznik dyscyplinarny wezwał prezesa sądu do udostępnienia wszystkich statystyk, kontroli i opinii na temat sędzi z ostatnich trzech lat jej pracy. Zgodnie z poleceniem rzecznika dyscyplinarnego, prezes sądu miał określić w szczególności czy sędzi Frąckowiak kiedykolwiek zdarzyło się kwestionować polecenia przełożonych, a jeśli tak, to w jakiej formie. Warto dodać, że zarówno sędzia Frąckowiak, jak i sędzia Barańska-Małuszek są działaczkami Stowarzyszenia Sędziów Iustitia i niejednokrotnie wyrażały publicznie krytyczne opinie o działaniach władzy w obszarze praworządności i wymiaru sprawiedliwości.

Podobne pismo rzecznik dyscyplinarny skierował do Sądu Okręgowego w Łodzi z żądaniem udostępnienia informacji na temat orzecznictwa sędzi Sądu Okręgowego w Łodzi **Ewy Maciejewskiej** z ostatnich trzech lat jej pracy. Prezes sądu miał uwzględnić w szczególności sprawy, w których stroną był Skarb Państwa. Sędzia Maciejewska jest autorką pytania prejudycjalnego do TSUE.

Zastępca Rzecznika Dyscyplinarnego Przemysław Radzik wszczął również postępowanie wyjaśniające dotyczące orzecznictwa sędziego Sądu Rejonowego w Łobzie **Arkadiusza Krupy** z okresu od stycznia 2015 roku do końca sierpnia 2018 roku. Rzecznik zwrócił się do prezesa Sądu Rejonowego w Łobzie o przesłanie opinii służbowych dotyczących sędziego Krupy, a także informacji dotyczących stabilności jego orzecznictwa, terminowości sporządzania uzasadnień, średniej liczby spraw w referacie oraz terminowości wyznaczania spraw. Sędzia Krupa jest autorem rysunków satyrycznych, ironicznie przedstawiających sądową rzeczywistość i działania władzy, publikowanych w różnych czasopismach.

Rzecznik Dyscyplinarny wykorzystał również czynności wyjaśniające podjęte wobec sędziego Sądu Apelacyjnego w Gdańsku **Włodzimierza Brazewicza** w sprawie „politycznego charakteru” spotkania, które poprowadził sędzia, jako pretekst do sprawdzenia efektywności pracy sędziego i zgromadzenia na jego temat informacji. Po przesłuchaniu Zastępcy Rzecznika Dyscyplinarnego Michał Lasota skierował pismo do sędziego Brazewicza, w którym zobowiązał go do złożenia oświadczenia w sprawie nieterminowego sporządzania uzasadnień oraz „niezachowania drogi służbowej poprzez zwrócenie się w sprawie związanej z pełnionym urzędem, to jest z wezwaniem

w charakterze świadka (...) do osób postronnych i podanie tej informacji do publicznej wiadomości." Rzecznik M. Lasota zwrócił się też do kierownictwa Sądu Apelacyjnego w Gdańsku o sporządzenie opinii o pracy sędziego, o wynikach statystycznych jego pracy, a także o informację, czy w latach 2002-2007 nie toczyły się przeciwko niemu czynności dyscyplinarne¹².

Naciski związane z organizacją pracy i podległością służbową sędziego:

- **Zmiana struktury organizacyjnej sądu**

Naciski polegają również na celowej restrukturyzacji sądu na przykład w postaci likwidacji wydziału sądu w celu pozbycia się sędziego – przewodniczącego wydziału. Takie działania planuje Minister Sprawiedliwości Zbigniew Ziobro.

I tak wydziałem, którego likwidację planuje Ministerstwo Sprawiedliwości, jest jeden z wydziałów gospodarczych w Sądzie Rejonowym Poznań – Stare Miasto. Przewodniczącym tego wydziału jest sędzia **Bartłomiej Przymusiński**, który był już wzywany na przesłuchanie przez rzecznika dyscyplinarnego w sprawie udziału w symulacji rozprawy sądowej podczas Festiwalu Pol'and'Rock.

Podobna sytuacja może spotkać również sędziego Sądu Okręgowego w Krakowie **Dariusza Mazura**, który jest tam Przewodniczącym Wydziału Karnego. Sędzia Mazur jest członkiem Stowarzyszenia Sędziów "Themis".

- **Wymiana prezesów i wiceprezesów sądów powszechnych**

Wkrótce po nowelizacji prawa o ustroju sądów powszechnych w lipcu 2017r., nastąpiła wymiana prezesów i wiceprezesów w sądach powszechnych. Za wymianę odpowiada Minister Sprawiedliwości Zbigniew Ziobro.

Pierwszymi, których wymiana dotknęła byli trzej wiceprezesi Sądu Okręgowego w Warszawie, największego sądu w kraju, w którym toczy się wiele wrażliwych procesów. Łącznie w określonym ustawą terminie wymieniono 158 prezesów i wiceprezesów, w tym wszystkich w największych sądach w kraju¹³.

Celem tej wymiany, jak należy przypuszczać, było przejęcie kontroli nad sądownictwem i obsadzenie funkcji sądowych ludźmi związanymi z władzą wykonawczą.

- **Przeniesienie do innego wydziału sądu wbrew woli sędziego**

Jest to rodzaj szykany, który wpisuje się w sferę podległości służbowej. Prezes sądu, wymieniony wcześniej przez Ministra Sprawiedliwości, decyduje o przeniesieniu konkretnego sędziego do innego wydziału w ramach tego samego sądu.

Taką decyzję otrzymał sędzia Sądu Okręgowego w Krakowie **Waldemar Żurek**. Sędzia Żurek był rzecznikiem prasowym Krajowej Rady Sądownictwa. Obecnie aktywnie działa w sferze

¹² <https://www.rp.pl/Sedziowie-i-sady/301179966-Przesluchanie-sedziego-Brazewicza---RPO-interweniuje-u-rzecznika-dyscyplinarnego.html>

¹³ <https://oko.press/lista-158-stowarzyszenie-iustitia-zdobylo-nazwiska-prezesow-i-wiceprezesow-zwolnionych-przez-resort-ziobry/>

publicznej na rzecz niezależności sądów. Decyzją Prezesa Sądu Okręgowego w Krakowie, Dagmary Pawełczyk-Woickiej, która na stanowisko prezesa została powołana przez Z. Ziobrę, sędzia Żurek został przeniesiony z II Wydziału Cywilnego Odwoławczego do I Wydziału Cywilnego (pierwszej instancji), bez wymaganej przepisami konsultacji z Kolegium sądu. Zdaniem sędziego Żurka, to degradacja, ponieważ wydział odwoławczy rozpatruje sprawy w drugiej instancji, a I Wydział Cywilny sprawy w pierwszej instancji. Sędzia złożył odwołanie do Krajowej Rady Sądownictwa, której członkiem jest sędzia Pawełczyk-Woicka, która wydała zaskarżoną decyzję. Komitet Obrony Sprawiedliwości KOS wydał w tej sprawie komunikat, w którym wyraził stanowczy sprzeciw wobec przeniesienia sędziego Waldemara Żurka, uznając tę decyzję za niezgodną z obowiązującymi przepisami (Komunikat KOS 1/2018)¹⁴.

W podobnej sytuacji znalazła się sędzia Sądu Rejonowego Poznań Stare Miasto **Monika Smaga-Leśniewska**. Została ona przeniesiona, w ramach Sądu Rejonowego w Poznaniu, z Wydziału Karnego do Wydziału Cywilnego. Powodem było niezastosowanie aresztu tymczasowego wobec byłego senatora, bezpartyjnego kandydata z ramienia Platformy Obywatelskiej, oskarżonego przez obecną władzę o korupcję.

- **Pozbawienie sędziego pełnionej przez niego funkcji**

Sędzia Sądu Okręgowego w Krakowie **Waldemar Żurek** został odwołany z funkcji rzecznika prasowego Sądu Okręgowego w Krakowie. Decyzję podjęła Prezes Sądu Dagmara Pawełczyk-Woicka, mimo braku wymaganej opinii Kolegium Sądu. Prezes Sądu sama podpisała protokół Kolegium z głosowania nad dymisją sędziego Żurka, w którym była mowa o podjęciu tej decyzji jednogłośnie, czym poświadczyla nieprawdę. Z tak sformułowaną treścią protokołu nie zgodzili się niektórzy członkowie Kolegium. W ramach sprzeciwu zrezygnowali z członkostwa w Kolegium Sądu. W odpowiedzi na ich decyzję zostali odwołani z funkcji przewodniczących wydziału i prezesa sądu rejonowego.

Naciski dotyczące sfery poza orzeczniczej sędziów:

- **Łamanie lub nadużywanie procedur wobec sędziów**

Zastępca Rzecznika Dyscyplinarnego Sędziów Sądów Powszechnych Przemysław Radzik wezwał na przesłuchanie sędziego Sądu Okręgowego w Warszawie **Igora Tuleyę** oraz sędziego Sądu Apelacyjnego w Gdańsku **Włodzimierza Brazewicza**. Zostali wezwani w charakterze świadków na etapie prowadzonego przez Zastępcę Rzecznika Dyscyplinarnego postępowania wyjaśniającego. Postępowanie wyjaśniające dotyczyło ocenionego przez z-cę rzecznika dyscyplinarnego politycznego charakteru spotkania, w którym wziął udział sędzia Tuleya -i które prowadził sędzia Brazewicz. Żaden przepis ustawy Prawo o ustroju sądów powszechnych, ani stosowanego posiłkowo Kodeksu postępowania karnego, nie przewiduje możliwości podjęcia na etapie postępowania wyjaśniającego czynności w postaci przesłuchania świadków pod groźbą odpowiedzialności karnej. Prowadzone postępowanie toczy się nie przeciwko sędziom, a „w sprawie”. Uzyskanie od sędziego informacji na tym etapie postępowania dopuszczalne jest wyłącznie w drodze dobrowolnego oświadczenia, niepodlegającego trybowi art. 233 k.k., tj. odpowiedzialności za fałszywe zeznania.

¹⁴ <http://komitetobronysprawiedliwosci.pl/komunikat-komitetu-obrony-sprawiedliwosci-dotyczacy-przeniesienia-sedziego-waldemara-zurka-do-innego-wydzialu-sadu-okregowego-w-krakowie-wbrew-jego-woli/>

Ponadto, sędziowie Tuleya i Brazewicz podczas przesłuchania przez rzecznika dyscyplinarnego zostali pozbawieni możliwości konsultacji ze swoimi pełnomocnikami. Rzecznik odmówił pełnomocnikom sędziów prawa do udziału w przesłuchaniu, mimo oczywistej konieczności ochrony interesów sędziów. Głos w tej sprawie zabrał Komitet Obrony Sprawiedliwości wydając opinię (Opinia KOS 8/2018)¹⁵ oraz wysyłając list do Rzecznika Dyscyplinarnego Sędziów Sądów Powszechnych Piotra Schaba¹⁶.

- **Doszukiwanie się powiązań sędziów z polityką**

Sędzia Sądu Apelacyjnego w Gdańsku **Włodzimierz Brazewicz** został wezwany przez Rzecznika Dyscyplinarnego w charakterze świadka w sprawie spotkania, które prowadził w Europejskim Centrum Solidarności z sędzią Igorem Tuleją. Spotkanie miało charakter otwarty i odbywało się w miejscu publicznym, więc mogli się na nim pojawić politycy. Na tej podstawie Rzecznik Dyscyplinarny określił charakter spotkania jako polityczny.

- **Ograniczanie działalności edukacyjnej sędziów**

Sędzia Sądu Okręgowego w Warszawie **Igor Tuleya** otrzymał wezwanie i został przesłuchany przez Zastępcę Rzecznika Dyscyplinarnego Sędziów Sądów Powszechnych Przemysława Radzika w sprawie udziału sędziego w Festiwalu Pol'and'Rock. Podczas festiwalu odbyła się symulacja rozprawy sądowej. Rzecznik dyscyplinarny uznał to jednak za przekroczenie granic swobody wypowiedzi sędziego¹⁷.

Podobne wezwanie na przesłuchanie w sprawie udziału w festiwalu i symulacji rozprawy sądowej otrzymali sędzia Sądu Rejonowego Poznań Nowe Miasto i Wilda **Monika Frąckowiak**, sędzia Sądu Rejonowego w Łobzie **Arkadiusz Krupa** oraz sędzia Sądu Rejonowego Poznań Stare Miasto **Bartłomiej Przymusiński**.

Zdaniem rzecznika dyscyplinarnego P. Radzika sędzia Krupa „w trakcie prowadzonej przez siebie parodii rozprawy sądowej użył stroju urzędowego w postaci togi i łańcucha z wizerunkiem orła, co naruszało powagę sprawowanego urzędu i stanowiło ujmę godności sędziego”.

W stosunku do sędzi Moniki Frąckowiak oraz do sędziego Arkadiusza Krupy Zastępca Rzecznika Dyscyplinarnego Sędziów Sądów Powszechnych sędzia P. Radzik zakończył czynności wyjaśniające, o czym Rzecznik Dyscyplinarny P. Schab poinformował w swoim komunikacie¹⁸.

- **Zakaz promowania Konstytucji w miejscach publicznych**

Krajowa Rada Sądownictwa podjęła 12 grudnia 2018 r. uchwałę o zakazie noszenia przez sędziów w miejscach publicznych jakichkolwiek elementów mogących pozwolić na identyfikację z partią polityczną, związkami zawodowymi, a także jakimkolwiek ruchem społecznym. Uchwała ta

¹⁵ <http://komitetobronysprawiedliwosci.pl/opinia-komitetu-obrony-sprawiedliwosci-kos-ws-przesluchania-sedziego-igora-tulei/>

¹⁶ <http://komitetobronysprawiedliwosci.pl/list-komitetu-obrony-sprawiedliwosci-kos-do-rzecznika-dyscyplinarnego-sadow-powszechnych-sedziego-piotra-schaba-ws-sso-igora-tulei/>

¹⁷ <https://oko.press/rzecznik-dyscyplinarny-ziobry-przesluchuje-sedziow-z-iustitii-za-udzial-w-festiwalu-owskiaka/>

¹⁸ http://rzecznik.gov.pl/?fbclid=IwARohJIfRl89Ock4OKF1m92E4QysWnBKP-VTGJXSqtk_bDj8um-2MsqwcGdI

została podjęta w odpowiedzi na zakładanie przez sędziów koszulek z napisem „KonsTYtucJA”, które wyrażają nadrzędność Konstytucji w państwie prawa.

- **Postępowania za wypowiedzi medialne sędziów**

Sędzia Sądu Okręgowego w Warszawie **Igor Tuleya** został wezwany przez Zastępcę Rzecznika Dyscyplinarnego Sędziów Sądów Powszechnych Przemysław Radzik do złożenia wyjaśnień w sprawie udziału sędziego w programach informacyjnych (np. w TVN24). Sędzia Tuleya, wypowiadając się publicznie, wyraził krytyczne stanowisko wobec zmian w Sądzie Najwyższym oraz funkcjonowania Krajowej Rady Sądownictwa.

Weryfikacja efektywności orzecniczej sędzi Sądu Rejonowego w Gorzowie Wielkopolskim **Olimpii Barańskiej-Małuszek** została przez Rzecznika Dyscyplinarnego P. Radzika uzasadniona medialnymi wystąpieniami sędzi Barańskiej-Małuszek, w których krytycznie wypowiadała się na temat zmian wprowadzanych w sądownictwie.

- **Nacisk prokuratury na sędziów**

Mowa tu o prokuraturze, na czele której stoi Prokurator Generalny, czyli Minister Sprawiedliwości, mający wpływ na decyzje podejmowane przez podległych mu prokuratorów.

Nacisków ze strony prokuratury doświadczyli sędziowie Sądu Najwyższego, w opisanej już wyżej sprawie dotyczącej skierowania przez nich pytania prejudycjalnego do TSUE. W reakcji na działanie sędziów SN zastępca Prokuratora Generalnego wydał oświadczenie, w którym oskarżył ich o rażące nadużycie swoich uprawnień.

Do sędzi Sądu Okręgowego w Rzeszowie **Anny Romańskiej**, w sierpniu 2018 roku, zadzwonił Naczelnik Wydziału Zamiejscowego Prokuratury Krajowej w Rzeszowie, prokurator Rafał Teluk, który polecił jej zmienić wydane przez nią postanowienie. W postanowieniu sędzia zwróciła prokuraturze akt oskarżenia do uzupełnienia, od czego prokuratura się odwołała, ale Sąd Okręgowy odwołanie odrzucił.

- **Reakcja Rzeczników na krytyczne uchwały Zgromadzeń Sędziów**

Zgromadzenie Sędziów okręgu Sądu Okręgowego w Poznaniu 3 stycznia 2019 przyjęło trzy uchwały. Pierwsza z nich dotyczy wstrzymania się sędziów od opiniowania kandydatów starających się o awanse do sądów wyższych instancji, o których decyduje KRS. Sędziowie poznańscy w swojej uchwale napisali m.in., że wstrzymują się z opiniowaniem awansów do czasu rozpoznania pytań prejudycjalnych przez TSUE, które dotyczą m.in. legalności wyboru sędziów do nowej KRS. Druga uchwała, dotyczy prowadzenia konkursów na wolne stanowiska w poznańskim sądzie i jest wyrazem sprzeciwu sędziów wobec „przebiegu procedury opiniowania przez organ określany jako Krajowa Rada Sądownictwa kandydatów na sędziów Sądu Okręgowego w Poznaniu” i faktu oceniania kandydatów według kryteriów pozamerytorycznych.

Zastępca Rzecznika Dyscyplinarnego sędzia Przemysław Radzik wszczął postępowanie wyjaśniające związane z przewinieniem służbowym. Domaga się przesłania mu uwierzytelnionych kserokopii uchwał podjętych przez poznańskich sędziów, kserokopii protokołu Zgromadzenia, listy sędziów biorących udział w Zgromadzeniu oraz nazwisk sędziów, którzy przygotowali przyjęte przez Zgromadzenie uchwały, chce też wiedzieć, czy ktoś projekt tych uchwał kazał rozesłać sędziom przez służbowego maila.

Rzecznik Dyscyplinarny, za podobne uchwały wydane w październiku 2018 przez Zgromadzenie Sędziów Apelacji Krakowskiej, w których krytykowali prezydenta, nową KRS i prezes Sądu Okręgowego w Krakowie Dagmarę Pawełczyk-Woicką, żąda od Prezesa Sądu Apelacyjnego w Krakowie takich samych informacji¹⁹.

- **Próba pozbawienia sędziego immunitetu**

Prokuratura Regionalna w Krakowie skierowała wniosek do Sądu Dyscyplinarnego przy Sądzie Apelacyjnym w Krakowie o uchylenie immunitetu sędziemu Sądu Rejonowego dla Warszawy-Śródmieścia Wojciechowi Łączewskiemu.

Przyczyną zainteresowania prokuratury sędzim Łączewskim jest korespondencja na Twitterze pomiędzy osobami podającymi się za sędziego oraz dziennikarzem Tomaszem Lisą. Prokuratura twierdzi, że sędzia złożył nieprawdziwe zawiadomienie o włamaniu się na jego konto.

Sprawa o pozbawienie sędziego immunitetu została odroczone. obrońcy sędziego Łączewskiego wyrazili poważne wątpliwości, dotyczące niezależności sądów dyscyplinarnych.

Sąd Dyscyplinarny rozważy te wątpliwości i zdecyduje czy zapytać Europejski Trybunał Sprawiedliwości, czy zasady postępowania dyscyplinarnego są zgodne z prawem unijnym²⁰.

„Miękkie” represje

- **Negatywne publiczne wypowiedzi i działania polityków wobec sędziów**

W sierpniu 2018 roku, kiedy ruch Obywatele RP blokował rozpoczęcie obrad nowo wybranej Krajowej Rady Sądownictwa (KRS), poseł Stanisław Piotrowicz, zasiadający w KRS obwiniał o to zdarzenie sędziów. Wyjaśniając swoją wypowiedź dodał, że w działaniu KRS chodzi o to, żeby „sędziowie, którzy są zwykłymi złodziejami, nie orzekali dalej”. Na wypowiedź zareagowali sędziowie (Pierwsza Prezes Sądu Najwyższego prof. Małgorzata Gersdorf i Sędzia Sądu Najwyższego prof. Krzysztof Rączka), którzy złożyli przeciwko politykowi pozew o ochronę dóbr osobistych.

Innym przykładem negatywnej wypowiedzi polityka skierowanej wobec sędziego jest reakcja wiceministra sprawiedliwości Patryka Jakiego na wydane postanowienie sądu. Postanowienie dotyczyło odmowy odrzucenia pozwu jednego z posłów przeciwko wiceministrowi o naruszenie dóbr osobistych. Wiceminister Jaki skomentował działanie sądu jako przejaw zemsty wobec niego za krytykowanie sądów. Zasugerował również, że sędzia **Alicja Fronczyk** z Sądu Okręgowego w Warszawie prowadząca tę sprawę była już wcześniej znana z politycznych

¹⁹ https://archiwumosiatsynskiego.pl/wpis-w-debacie/nowy-etap-rzecznik-dyscyplinarny-chce-hurtowo-scgic-sedziow-poznania-i-krakowa/?preview=true&fbclid=IwAR3vCfCzpsps8X8SawzwqregaQKsuEJPnt7m_uKpdovnYB34fBpkdtOFtI

²⁰ <https://wiadomosci.onet.pl/tylko-w-onecie/prokuratura-chce-stawiac-zarzuty-sedziemu-laczewskiemu-do-gry-wlacz-sie-tsue/whjotol.amp?fbclid=IwAR3pyMIEFqZqw3v18xXVft6PStAwu--AoX4JPtp4uF9xMZniGnT74AZx6UM>

wyroków. W czasie rozprawy i po rozprawie groził sędzi wszczęciem postępowania dyscyplinarnego.

Premier Mateusz Morawiecki w wywiadzie dla Gazety Polskiej powiedział o „grupie przestępczej”, z kontekstu jego wypowiedzi wynikało, że chodzi o sędziów z Krakowa. Sędziowie złożyli pozew o sprostowanie w trybie prawa prasowego przeciwko Gazecie Polskiej.

Natomiast szef gabinetu politycznego premiera Morawieckiego - Marek Suski, broniąc reformy sądownictwa autorstwa PiS, zasugerował w czasie wizyty członków Parlamentu Europejskiego skorumpowanie sędziów. Stwierdził, że „niektórzy sędziowie są bogaci i mają w ogródkach zakopane sztabki złota, ale nie jest znane ich pochodzenie”.

Posłanka Krystyna Pawłowicz stworzyła listę sędziów - kandydatów do awansu, którzy zdaniem posłanki na awans nie zasługują. Znaleźli się tam sędziowie biorący udział w zgromadzeniu w obronie Konstytucji i sądownictwa, a także sędziowie, którzy wzięli udział w debacie w Brukseli na temat reformy sądownictwa w Polsce. Lista trafiła do członków Krajowej Rady Sądownictwa, która decyduje o awansach sędziów.

Liczne wypowiedzi polityków i urzędników państwowych, podważające kompetencje sędziów pojawiły się również po zadaniu pytań prejudycjalnych do TSUE przez Sąd Najwyższy. Wypowiedzi te skomentował Komitet Obrony Sprawiedliwości KOS w jednej ze swoich opinii (Opinia KOS 4/2018)²¹. Oto wypowiedzi, do których odniósł się KOS:

1. „To postanowienie w zakresie rzekomego ‚zawieszenia’ obowiązywania niektórych przepisów ustawy uznać należy za nieważne z mocy prawa” – powiedział Prezydent RP Andrzej Duda („Dziennik Gazeta Prawna”);
2. „To orzeczenie, które nie ma podstawy prawnej. Nie może być tak, że coś, co nie ma podstawy prawnej w Polsce, ma obowiązywać. To właśnie zaprzeczenie demokracji” – powiedział Andrzej Dera, sekretarz stanu w Kancelarii Prezydenta RP („Rzeczpospolita”);
3. „Czwartkowe postanowienie Sądu Najwyższego zostało wydane bez podstawy prawnej i nie odpowiada polskiemu prawu” – powiedział Paweł Mucha, sekretarz stanu w Kancelarii Prezydenta. Orzekł, że w polskim systemie prawnym nie ma zawieszenia stosowania przepisów ustawy (TVN24);
4. „Sąd Najwyższy postawił się ponad Konstytucją, postawił się ponad obowiązującym w Polsce porządkiem prawnym” – stwierdził Marcin Warchoł, wiceminister sprawiedliwości (TVN24);
5. „Nie można respektować czegoś, co jest działaniem bezprawnym” – oświadczył w Łukasz Piebiak, wiceminister sprawiedliwości, komentując czwartkowe postanowienie Sądu Najwyższego. Nazwał je „ekscesem”, „pozorem postanowienia”, „pozorem rozstrzygnięcia” (TVN24);
6. „Chciałbym wierzyć, że decyzja Sądu Najwyższego dotycząca zawieszenia trzech przepisów ustawy o Sądzie Najwyższym to wyraz nieznamości prawa, a nie buty prominentnych przedstawicieli środowiska sędziowskiego” – napisał w komunikacie Jan Kanthak, rzecznik Ministerstwa Sprawiedliwości;

21 <http://komitetobronysprawiedliwosci.pl/oswiadczenie-komitetu-obrony-sprawiedliwosci-kos/>

7. „Sąd Najwyższy wydając postanowienie zawierające pytania prejudycjalne do Trybunału Sprawiedliwości UE i zawieszając stosowanie niektórych przepisów ustawy o SN dopuścił się szeregu naruszeń prawa” oraz (postanowienie Sądu Najwyższego) „nie może być respektowane przez organy Państwa” – napisał w oświadczeniu Robert Hernand, zastępca Prokuratora Generalnego.

- **Działania i wypowiedzi dziennikarzy**

Tygodnik „Sieci” opublikował artykuł „Rozgrzana Kasta”, w którym działalność sędziów została poddana krytyce. Autorzy artykułu zarzucają sędziom brak niezależności od polityki i polityków, a także wyrażają wątpliwości w stosunku do wyroków wydanych przez sędziów. Artykuł promowany jest na pierwszej stronie tygodnika i opatrzony grafiką przedstawiającą jednego z sędziów, strzelającego z broni palnej w obronie opozycyjnych partii politycznych i Konstytucji.

Portal internetowy „wPolityce” opublikował artykuł, w którym sędziowie zostali oskarżeni o donosicielstwo na Polskę za granicą. Artykuł nosi tytuł „Ujawniamy listę sędziów, którzy jutro żalić będą się na Polskę w Brukseli!”. Tekst dotyczył wyjazdu polskich sędziów do Brukseli, gdzie mieli wziąć udział w debacie na temat reformy sądownictwa w Polsce.

Wyjazd sędziów opisał również inny portal internetowy „Niezależna”. Artykuł zaczyna się od słów „Grupka sędziów z Polski użalała się nad swoim losem - bo na pewno nie całego wymiaru sprawiedliwości - podczas wycieczki do Brukseli”.

Media nie skupiają się wyłącznie na aspektach służbowej działalności sędziów. Często piszą również o prywatnych sprawach sędziów, co nie tylko powoduje oczernianie sędziego w oczach społeczeństwa i obniżenie jego pozycji społecznej, ale również może zagrażać bezpieczeństwu jego i jego rodziny. Przykładem jest sędzia Sądu Okręgowego w Krakowie **Waldemar Żurek**, o którym napisano artykuł opisujący jego majątek (portal internetowy „Frona”). Portal „wPolityce” napisał o relacjach sędziego Żurka z byłą żoną i powstających w tym zakresie sporach.

Prawicowe media zaatakowały również sędzię Sądu Okręgowego w Gdańsku **Weronikę Klawonn**, która prowadzi sprawę o ochronę dóbr osobistych z powodztwa Jarosława Kaczyńskiego przeciwko Lechowi Wałęsie. Portal wPolityce opublikował cykl artykułów poświęconych sędzi Klawonn, przytaczając wpisy z mediów społecznościowych atakujące sędzię i zarzucające jej stronnictwo. Zobacz też: *Opinia KOS 9/2018*²²

- **Kontrole podatkowe**

Ten rodzaj szykany został zastosowany wobec sędziego Sądu Okręgowego w Krakowie **Waldemara Żurka**. Centralne Biuro Antykorupcyjne (CBA) kontrolowało jego oświadczenia majątkowe przez półtora roku. W tym czasie sędzia Żurek był wielokrotnie wzywany na przesłuchania. CBA domagało się także wyjaśnień od jego żony, która była wtedy w ciąży.

- **Wytwarzanie atmosfery niepewności**

Od chwili, kiedy powołany w 2015 roku rząd zaczął zapowiadać zmiany w wymiarze sprawiedliwości, a następnie je wdrażać, usuwając kolejnych sędziów z pełnionych urzędów i uzależniając kolejne instytucje od polityków, wśród sędziów pojawiła się niepewność.

22 <http://komitetobronysprawiedliwosci.pl/opinia-komitetu-obrony-sprawiedliwosci-kos-ws-narastajacych-naciskow-na-sedziow-w-zwiazku-z-ich-dzialalnoscia-publiczna-i-orzecznictwa/>

Najpierw nastąpiło przejęcie Trybunału Konstytucyjnego w wyniku podważenia przez PiS uchwał Sejmu poprzedniej kadencji, powołujących nowych sędziów, którzy mieli zasiąść w Trybunale. Następnie PiS obsadził te stanowiska sędziami wspieranymi przez siebie. Potem partia rządząca wielokrotnie zmieniała przepisy ustawy o Sądzie Najwyższym, ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz ustawy Prawo o ustroju sądów powszechnych. Minister Sprawiedliwości usunął prezesów i wiceprezesów sądów powszechnych, po czym zastąpił ich sędziami wybranymi przez siebie. Posłowie PiS ustawą zmienili również sposób wyboru sędziów do Krajowej Rady Sądownictwa, gdzie obecnie większość jej członków stanowią sędziowie wybrani przez polityków (Sejm). Ponadto, PiS pozbawił sędziów Sądu Najwyższego i Naczelnego Sądu Administracyjnego możliwości orzekania po uzyskaniu obniżonego ustawą wieku emerytalnego i nakazał im tym samym przejście w stan spoczynku. Równie znacząca zmiana nastąpiła w systemie odpowiedzialności dyscyplinarnej sędziów, w wyniku której Ministrowi Sprawiedliwości przyznano wiele kluczowych kompetencji. Dzięki nim posiada niemalże nieograniczoną władzę nad systemem dyscyplinarnego karania sędziów.

Wszystkie te zmiany nastąpiły w ciągu zaledwie trzech lat. Większość z nich została przyjęta przez Sejm w bardzo szybkim tempie (podczas nocnych obrad komisji sejmowych oraz nocnych posiedzeń plenarnych), a zaraz po tym w równie szybkim tempie zmieniona. Działania polityków w tym zakresie były nieprzewidywalne, co przełożyło się na permanentną atmosferę niepewności w środowisku sędziowskim.

- **Kampania skierowana przeciwko sędziom**

Polska Fundacja Narodowa, finansowana przez spółki Skarbu Państwa, w 2017 roku stworzyła kampanię „Sprawiedliwe sądy”, która miała na celu zdyskredytowanie sędziów w oczach obywateli. Kampania polegała na rozwieszeniu w przestrzeni publicznej billboardów, wyemitowaniu spotu telewizyjnego oraz utworzeniu strony internetowej, przedstawiających patologie wśród sędziów w postaci na przykład ich rzekomego pijaństwa i prowadzenia pojazdów pod wpływem alkoholu lub dokonywanych przez nich kradzieży. Historie wymyślone na potrzeby kampanii nie miały swojego odzwierciedlenia w rzeczywistości. Kampania zbiegła się w czasie z forsowanymi przez Prawo i Sprawiedliwość zmianami w sądownictwie.

ZMIANY W PROKURATURZE – PROKURATORZY POD PRESJĄ

- U podstaw nacisków podejmowanych wobec prokuratorów leży wprowadzenie **nowych regulacji** kształtujących ustrój prokuratury, przyjętych ustawą z dnia 28 stycznia 2016 r. Prawo o prokuraturze²³.
- Przepisy wprowadzające umożliwiły **degradację blisko 1/3 prokuratorów (113 prokuratorów)** z dwóch najwyższych szczebli prokuratury. Przyjęto arbitralny tryb przewidujący, że to Prokurator Krajowy Bogdan Świączkowski dokona wyboru osób, które zostaną powołane na stanowiska prokuratorów Prokuratury Krajowej oraz prokuratur regionalnych, przy czym decyzja o ich powołaniu zostanie, na jego wniosek, podjęta przez Prokuratora Generalnego Zbigniewa Ziobro²⁴. Osoby, które nie zostały objęte wnioskiem Prokuratora Krajowego, decyzją Prokuratora Generalnego zostały przeniesione na inne stanowiska służbowe w powszechnych jednostkach organizacyjnych prokuratury.
- To wybiórczo implementowana, **ukryta sankcja dyscyplinarna**, bez możliwości ustosunkowania się zainteresowanego prokuratora, jak i jakiegokolwiek trybu odwoławczego czy też możliwości złożenia zaskarżenia do niezależnego sądu. Przepisy nie określają przesłanek przenoszenia ani trybu podejmowania decyzji. Decyzje nie zawierają żadnego uzasadnienia.
- Decyzje degradacyjne pozwoliły na **zwolnienie z naruszeniem zasady równego traktowania ponad 100 stanowisk służbowych** w jednostkach prokuratur dwóch najwyższych szczebli. Zdegradowani zostali zastępcy Prokuratora Generalnego oraz większość prokuratorów apelacyjnych, którzy nie osiągnęli wieku uprawniającego do przejścia na prokuratorską emeryturę. Do prokuratur okręgowych i rejonowych zostali przeniesieni także prokuratorzy pełniący istotne funkcje w przeszłości (np. szefa prokuratury apelacyjnej). Degradacja dotknęła prokuratorów zlikwidowanej prokuratury wojskowej, którzy brali udział w prowadzeniu śledztwa w sprawie katastrofy lotniczej w Smoleńsku.

Szykany wobec prokuratorów, członków Stowarzyszenia Prokuratorów Lex Super Omnia

- Stowarzyszenia Prokuratorów Lex Super Omnia (LSO) powstało w reakcji na przeprowadzoną czystkę kadrową w prokuraturze.
- LSO przedstawia swoje opinie i zabiera głos w debacie publicznej. Stowarzyszenie kieruje do władz oficjalne petycje. Za pośrednictwem mediów tradycyjnych i społecznościowych (TT, FB) informuje o swojej działalności opinię publiczną.

²³ Dz.U. z 2016 r., pozycja 177 wraz z późn. zm, jak również ustawą z dnia 28 stycznia 2016 r. Przepisy wprowadzające - Prawo o prokuraturze (Dz.U. z 2016 , pozycja 178 wraz z późn. zm.

²⁴ (art. 35 § 1, art. 38 § 1 oraz art. 40 § 1 P.w.P.o.p.).

- W konsekwencji swojej działalności członkowie Stowarzyszenia LSO niemal każdą wypowiedź publiczną lub publikację prasową muszą wyjaśniać we wszczynanych wobec nich postępowaniach dyscyplinarnych.

Przeddyscyplinarne postępowania wyjaśniające

Postępowania wyjaśniające (zakończone bez dalszych konsekwencji) dotyczyły zarówno publikacji medialnych, wypowiedzi w mediach, uczestniczenia prokuratorów w działaniach edukacyjnych, jak i udziału w zebraniach organów prokuratury. Przykładowo:

- **Jacek Bilewicz, Jarosław Onyszczyk** – w związku z publikacją w dzienniku „Rzeczpospolita”,
- **Dariusz Korneluk, Bogdan Olewiński** – w związku z wypowiedzią w programie TVN24 „Czarno na białym”
- **Mariusz Krason** – w związku z wypowiedź w „Gazecie Wyborczej” po wiecu w Krakowie, w dniu 23.07.2017 r. w obronie „wolnych sądów”,
- **Wojciech Sadrakula** - prokurator Prokuratury Generalnej w stanie spoczynku – w związku z udziałem w V edycji Tygodnia Konstytucyjnego,
- **Iwona Palka i Katarzyna Kuklis** – w związku z uchybieniami formalnymi w przebiegu odbytego przed laty zebrania Kolegium Prokuratury Okręgowej w Bielsku Białej,
- **Krzysztof Parchimowicz** - prezes zarządu LSO, wobec którego prowadzonych jest kilka postępowań wyjaśniających opisanych poniżej.

Postępowania dyscyplinarne przeciwko konkretnej osobie

Przedstawione prokuratorom zarzuty dotyczą uchybienia godności pełnionego urzędu prokuratora, złamania zakazu apolityczności, podejmowania innego zajęcia bez powiadomienia przełożonych, udzielania wypowiedzi mediom bez zgody przełożonych.

- **Jacek Kaucz** – z powodu krytycznej wypowiedzi o wprowadzonych zmianach organizacyjno-prawnych, zawartej w wywiadzie z marca 2016 r., udzielonym dziennikarce „Gazety Prawnej”; postępowanie dwukrotnie było umarzane przez rzeczników dyscyplinarnych z powodu znikomej szkodliwości czynu; aktualnie wobec odwołań wniesionych przez Prokuratora Krajowego i obwinionego sprawa będzie po raz trzeci wyjaśniana przez rzecznika dyscyplinarnego.
- **Wojciech Sadrakula** (prokurator Prokuratury Generalnej w stanie spoczynku) – z powodu udziału w 2016 r. wraz przedstawicielami Komitetu Obrony Demokracji w posiedzeniu Komisji Ustawodawczej Sejmu RP w sprawie projektu ustawy o Trybunale Konstytucyjnym został ukarany karą porządkową upomnienia przez Prokuratora Krajowego; w efekcie sprzeciwu pełnomocnika prokuratora Wojciecha Sadrakuly, Prokurator Generalny polecił skierowanie sprawy do rozpoznania przez sąd dyscyplinarny.

- **Ewa Wrzosek** – pani prokurator przedstawiono dwa zarzuty dyscyplinarne: z powodu wypowiedzi w trakcie publicznego wysłuchania „ustaw sądowych” w gmachu Sejmu RP oraz z powodu wystąpienia na wiecu zorganizowanym przed Sądem Najwyższym w lipcu 2018 r. w obronie „wolnych sądów”.
- **Piotr Wójtowicz** – z powodu udziału w wiecu zorganizowanym przez Komitetu Obrony Demokracji w obronie wolnych sądów i żartobliwej, nieautoryzowanej wypowiedzi udzielonej dziennikarce lokalnego portalu internetowego; rzecznik dyscyplinarny umorzył postępowanie z powodu znikomej szkodliwości czynu. Od postanowienia rzecznika do sądu dyscyplinarnego wnieśli odwołania Prokurator Krajowy i obwiniony.
- **Krzysztof Parchimowicz, Katarzyna Gembalczyk, Dariusz Korneluk** (członkowie tzw. pierwszego zarządu LSO) zarzuty zostały przedstawione z powodu opublikowanego stanowiska LSO, zawierającego krytykę prokuratora Prokuratury Krajowej Tomasza Janeczka, pełniącego funkcję Prokuratora Regionalnego w Katowicach, który w komunikacie na stronie internetowej jednostki wskazał sędzię Agnieszkę Pilarczyk jako sprawcę czynu, o którym zawiadomiła matka Zbigniewa Ziobry; sprawa toczy się przed rzecznikiem dyscyplinarnym w Łodzi.
- **Beata Mik** (Prokurator Prokuratury Generalnej w stanie spoczynku, która nie należy do LSO) została ukarana przez sąd dyscyplinarny karą upomnienia z powodu publikowania (bez honorarium) artykułów o tematyce prawnej w dzienniku „Rzeczpospolita”. Obwiniona wniosła odwołanie do Izby Dyscyplinarnej Sądu Najwyższego, które oczekuje na rozpoznanie.

Krzysztof Parchimowicz, który z racji pełnionej funkcji Prezesa LSO najczęściej wypowiada się w mediach i komentuje zmiany w wymiarze sprawiedliwości, niemal po każdej wypowiedzi otrzymuje od rzecznika dyscyplinarnego żądanie wyjaśnień. Do tej pory Prezesowi LSO przedstawiono **łącznie 8 zarzutów** natury dyscyplinarnej w 4 postępowaniach.

Pierwsze postępowanie dyscyplinarne, **dotyczące 3 zarzutów**, zostało zakończone prawomocnie w dniu 8 marca 2018 roku. Sąd dyscyplinarny oddalił odwołania Prokuratora Generalnego, obwinionego i jego obrońców, utrzymując w mocy postanowienie o umorzeniu postępowania z powodu znikomej szkodliwości społecznej czynów. Tym samym uznał, że prokurator nie może się wypowiadać publicznie w imieniu własnym lub stowarzyszenia bez zgody przełożonych. Każda zaś wypowiedź krytyczna (nawet zgodna z prawdą i nieobraźliwa) stanowi naruszenie godności sprawowanego urzędu.

Wszczęto jednak 3 kolejne postępowania, w tym także wspomniane, które dotyczy wszystkich członków zarządu. Jedno w efekcie prowadzonej obserwacji aktywności prezesa w mediach społecznościowych (TT), kolejne z powodu **wyrażania krytycznych opinii o funkcjonowaniu prokuratury i postawach prokuratorów w tym Prokuratora Generalnego i Prokuratora Krajowego**. W obu sprawach wydano postanowienia o przedstawieniu zarzutów.

Pełnomocnik Prokuratury Krajowej w maju 2017 r. skierował do prezesa Stowarzyszenia, wydawcy portalu i dziennikarki wezwanie przedsądowe z powodu artykułu opisującego pobieranie przez prokuratorów najwyższego szczebla dodatków (2700 zł miesięcznie tytułem ryczałtu mieszkaniowego), które przysługiwały tylko prokuratorom przebywającym w delegacji.

Portal internetowy uległ presji i usunął artykuł. Dziennikarka i Prezes LSO domagali się procesu sądowego, jednak pozwów nie sporządzono.

Postępowania karne oraz postępowania w przedmiocie uchylenia immunitetu

- Wobec **Krzysztofa Parchimowicza** prowadzone jest **od wiosny 2017 r.** postępowanie karne. W 2009 roku, pełniąc funkcję szefa pionu ds. przestępczości zorganizowanej, skierował do podległych prokuratorów pismo dotyczące interpretacji przepisów prawa. W piśmie zwracał uwagę na problem automatycznego powielania poglądu, który pozwalał (w wyjątkowych przypadkach) na ocenę oszustwa podatkowego jako wyłudzenia mienia. W piśmie cytował orzeczenie Sądu Najwyższego, poglądy nauki prawa i wskazywał możliwe negatywne konsekwencje takiej praktyki. W tej sprawie prowadzone jest śledztwo. Grozi mu kara do 10 lat pozbawienia wolności.

W trakcie konferencji prasowej Prokuratora Generalnego i I Zastępcy Prokuratora Generalnego 10 sierpnia 2017 r. stwierdzono, że prokurator Krzysztof Parchimowicz **działał na korzyść struktur mafijnych**. Prezes LSO został wymieniony z nazwiska. Został wskazany (wśród innych osób) jako ten, który odpowiada za to, że do budżetu państwa nie wpłynęło 250 mld zł. Te same pomówienia I Zastępcy Prokuratora Generalnego powtórzył 3 października 2017 r. w wywiadzie dla telewizji internetowej.

Do tej pory przeciwko prezesowi Stowarzyszenia Lex Super Omnia nie podjęto formalnych działań w ramach śledztwa. Trwają czynności dowodowe.

- W sprawie prokurator Justyny Brzozowskiej (członkini LSO) toczy się postępowanie o uchylenie immunitetu z powodu wydania przed kilkoma laty postanowienia o odmowie wszczęcia śledztwa w sprawie dotyczącej reprivatyzacji warszawskiej nieruchomości. Podstawą wniosku są nowe ustalenia prokuratury wrocławskiej, które nie były znane w pełnym zakresie w momencie podejmowania przez Justynę Brzozowską decyzji. Aktualnie sprawa drugi raz jest rozpoznawana przez sąd dyscyplinarny.

Inne formy nacisku

- **Delegowanie bez zgody prokuratora**

Niepokorni prokuratorzy byli i są **delegowani bez ich zgody, do innych jednostek, z reguły niższego szczebla**, także w miastach odległych od ich miejsca zamieszkania. Polepszenie organizacji pracy stanowi jedynie pretekst tych szykan. W kilku przypadkach delegacje dotyczyły prokuratorów (w tym członków LSO), których najbliżsi wymagali ich ciągłej opieki.

W połowie 2016 roku dwie prokuratorki z Poznania – **Magdalena Feist i Hanna Grzeszczyk** – broniły swojej decyzji w sprawie złożenia nieprawdziwych oświadczeń majątkowych przez prezydenta Gdańska Pawła Adamowicza. Wniosły o warunkowe umorzenie postępowania i taki wyrok wydał sąd. Prokuratura Krajowa poleciła wniesienie apelacji od wyroku w sprawie Pawła Adamowicza, czemu prokuratorki sprzeciwiły się. Ze względu na to zostały odwołane z delegacji w poznańskim wydziale Prokuratury Krajowej. Wkrótce potem zostały delegowane na kilka miesięcy, bez ich zgody, do poznańskiej prokuratury rejonowej i okręgowej.

W 2018 r. odwołano dwie prokuratorki delegowane do szczecińskiego wydziału Prokuratury Krajowej z powodu decyzji o zastosowaniu poręczenia majątkowego w miejsce długotrwałego aresztu.

W 2016 roku prokurator Prokuratury Okręgowej w Warszawie **Andrzej Piaseczny** uzyskał rekomendację Krajowej Rady Sądownictwa w kwestii powołania na stanowisko sędziego sądu rejonowego. Kancelaria Prezydenta zwróciła się do I Zastępcy Prokuratora Generalnego o opinię o tym prokuratorze, mimo że przepisy prawa nie przewidywały takiej procedury. Prokurator Bogdan Święczkowski krytycznie ocenił prokuratora. Ocena ograniczała się do jednego postępowania o czyn, którego potencjalnym sprawcą mógł być właśnie sam Bogdan Święczkowski. Prezydent nie powołał prokuratora na stanowisko sędziego. Natomiast Bogdan Święczkowski osobiście delegował prokuratora, bez jego zgody, na okres 6 miesięcy do prokuratury rejonowej na terenie Warszawy. W czerwcu 2018 roku minęły 2 lata nieprzerwanej delegacji tego prokuratora. Przepisy prawa pozwalają na delegowanie prokuratora, bez jego zgody, maksymalnie na okres 12 miesięcy w ciągu roku. Kierownictwo prokuratury uważa, że ten gwarancyjny przepis pozwala na delegowanie prokuratora na zawsze.

Prokuratorzy **Waldemar Osowiecki** i **Zbigniew Szpiczko** (członkowie LSO) zostali delegowani do odległych prokuratur rejonowych, mimo bardzo trudnej sytuacji rodzinnej, która wymagała zapewniania opieki nad najbliższymi.

Ostatni przykład dotyczą prokuratorów **Piotra Skiby** (członek LSO). Pierwszy po wszczęciu śledztwa w sprawie znieważenia I Prezes Sądu Najwyższego prof. Małgorzaty Gersdorf przez dziennikarza TVP został delegowany „z przyczyn kadrowych” z Prokuratury Rejonowej Warszawa-Śródmieście Północ do Prokuratury Rejonowej w Grodzisku Mazowieckim.

- **Zakaz prowadzenia zajęć edukacyjnych**

Prokuratorom, którzy przeszli w stan spoczynku z obawy przed degradacją, I Zastępca Prokuratora Generalnego **nie zezwalał na podjęcie odpłatnych zajęć dydaktycznych na wyższych uczelniach**. Odnotowano 2 takie przypadki.

- **Odmowa przeniesienia w stan spoczynku**

Prokuratorom, którzy chorowali od marca/kwietnia 2016 r. Prokurator Generalny **odmawia od 2017 r. zgody na przeniesienie w stan spoczynku z przyczyn zdrowotnych**, bez szczegółowej analizy każdego przypadku. W trzech znanych przypadkach (w tym dot. członka LSO) Sąd Najwyższy uwzględnił odwołania prokuratorów i nakazał ponowne rozpoznanie ich spraw przez Prokuratora Generalnego, który w końcu 2018 r. ponowił pierwotne decyzje. W przypadku prokuratora Andrzeja Tańculi decyzja Prokuratora Generalnego z 15 listopada 2018 r. wskazuje, że uwzględnienie wniosku byłoby niekorzystne, gdyż prokurator nie mógłby powrócić do czynnej służby. Stanowisko to pozostaje w rażącej sprzeczności z treścią obowiązującej ustawy Prawo o prokuraturze.

- **Działania w celu potwierdzenia niezdolności do pracy**

Prokurator Okręgowy w Warszawie skierował na przełomie listopada i grudnia 2018 r. prokuratora Krzysztofa Parchimowicza na **badania przez lekarza orzecznika ZUS w celu stwierdzenia trwalej niezdolności do pracy**. Pretekstem wniosku było zaświadczenie lekarskie z

2016 r., które zawierało jasne przeciwwskazania do pracy prokuratora Parchimowicza w porze nocnej. Wydane orzeczenie nie stwierdza trwałej niezdolności prezesa LSO do pracy na stanowisku prokuratora.

- **Nadmierne obciążenie prokuratorów pracą**

Dodatkowo występują inne formy szyskan związane z **nieproporcjonalnym obciążaniem zadaniami prokuratorów należących do Stowarzyszenia, powierzania im obowiązków wymagających nagłych czynności, zmiany zakresu ich obowiązków** itp.

- **Faworyzowanie uległych prokuratorów**

Zupełnie innym, generalnym problem jest zakres nadzoru przełożonych nad prokuratorami prowadzącymi postępowania, który wyklucza niezależność i wykracza poza zniesioną w 1990 r. aprobatę decyzji.

Kierownictwo prokuratury wykorzystuje różnorodne instrumenty, by kształtować pożądane, uległe postawy prokuratorów. I Zastępca Prokuratora Generalnego przyznał, że w zarządzaniu prokuraturą stosuje metodę „kija i marchewki”.

Niedoświadczeni prokuratorzy delegowani są do jednostek nadrzędnych, gdzie otrzymują wyższe uposażenie, powoływani są do pełnienia funkcji kierowniczych. System delegacji dezorganizuje pracę najniższego szczebla prokuratury. W połowie 2017 r. około 1200 prokuratorów (na ogólną liczbę 5800) pracowało, w ramach delegacji, w jednostkach wyższego rzędu. Młody wiek i mniejsze doświadczenie prokuratorów czasowo delegowanych sprzyja ich podporządkowaniu i jednocześnie powierzaniu im spraw o kontekście politycznym.

Wybrani przez przełożonych prokuratorzy, według niejasnych kryteriów, **otrzymują nagrody finansowe i w trybie nagrodowym awansują na wyższe stanowiska**²⁵. Zaufani prokuratorzy niekiedy awansują dwa razy w ciągu roku. Tylko powołania na pierwsze stanowisko w prokuraturze są podawane do publicznej wiadomości. Dalsze awanse i przyznawane nagrody nie są ujawniane. W Prokuraturze Krajowej przyznawane są dodatki specjalne za wykonywanie rutynowych, zwykłych zadań. Prokuratorzy samodzielni, niezależni, odwoływani są z pełnionych, nawet najniższych funkcji.

25 Przykłady osób, które doczekały się nagród i awansów są omówione w raporcie „Prokuratura pod specjalnym nadzorem”, https://www.dropbox.com/s/jnti8p6jbsoc6/Raport_Prokuratura_pod_specjalnym_nadzorem_20181126.pdf?dl=0

Lista sędziów wymienionych w raporcie:

SSR Marta Kożuchowska - Warywoda	SSR Arkadiusz Krupa
SSO Ewa Maciejewska	SSA Włodzimierz Brazewicz
SSO Igor Tuleya	SSR Bartłomiej Przymusiński
SSR Dominik Czeszkiewicz	SSO Dariusz Mazur
SSO Sławomir Jęksa	SSR Monika Smaga-Leśniewska
SSR Agnieszka Pilarczyk	SSO Anna Romańska
Sędziowie Sądu Najwyższego	SSO Alicja Fronczyk
SSO Waldemar Żurek	SSO Weronika Klawonn
SSR Monika Frąckowiak	SSO Kamil Jarocki
SSR Olimpia Barańska-Maluszek	SSR Wojciech Łączewski

Pełnomocnicy Komitetu Obrony Sprawiedliwości KOS:

Adw. Jacek Dubois	Adw. Mikołaj Pietrzak
Adw. Sylwia Gregorczyk-Abram	Adw. Jacek Różycki
Adw. Joanna Jakubowska-Siwko	Adw. Radosław Skiba
Sędzia Grzegorz Kasicki	Adw. Krzysztof Stępiński
Sędzia Małgorzata Kluziak	Adw. Michał Wawrykiewicz
Sędzia Anna Korwin-Piotrowska	Adw. Jakub Wende
Sędzia Ewa Leszczyńska-Furtak	R.pr. Tomasz Zalasinski
Sędzia Ewa Malinowska	

Komitet Obrony Sprawiedliwości KOS

to 12 organizacji partnerskich:

Stowarzyszenie im. Prof. Zbigniewa Hołdy

Stowarzyszenie Sędziów Polskich „Iustitia” – Polish Judges Association IUSTITIA

Stowarzyszenie Sędziów „THEMIS”

Stowarzyszenie Prokuratorów „Lex Super Omnia”

Inicjatywa Obywatelska „Wolne Sądy”

Helsińska Fundacja Praw Człowieka

Instytut Prawa i Społeczeństwa INPRIS

Archiwum Osiatyńskiego

Stowarzyszenie Amnesty International

Fundacja Forum Obywatelskiego Rozwoju - FOR

Ogólnopolskie Stowarzyszenie Sędziów Sądów Administracyjnych

Forum Współpracy Sędziów

KONTAKT Z NAMI:

<http://komitetobronysprawiedliwosci.pl>

<https://web.facebook.com/KomitetObronySprawiedliwosciKOS/>

https://twitter.com/kos_komitet

e-mail: ejchartdubois@gmail.com

Komitet Obrony Sprawiedliwości KOS nie prowadzi działalności gospodarczej.

Wszystkie działania KOS finansowane są z dotacji instytucjonalnej Fundacji im. Stefana Batorego oraz darowizn.